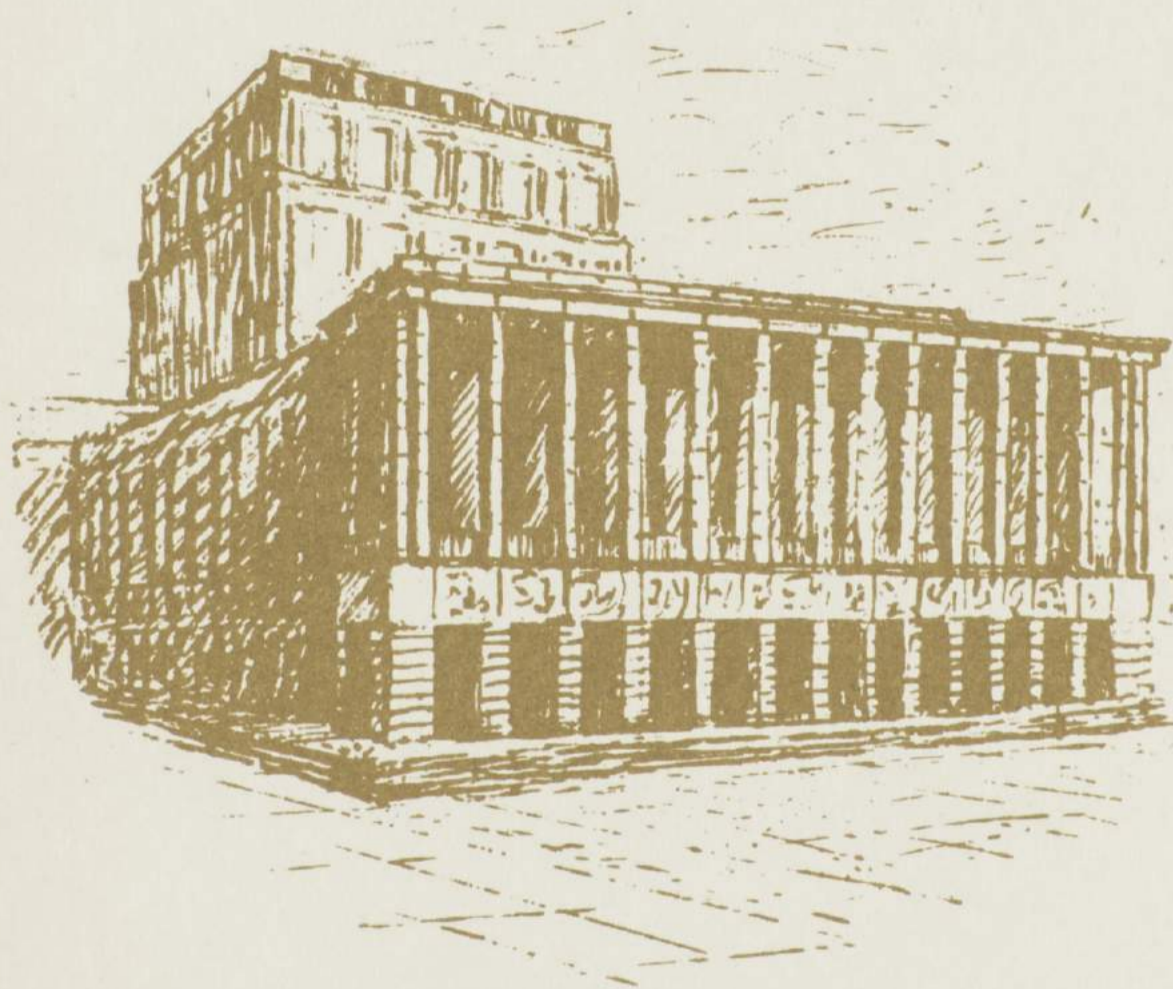
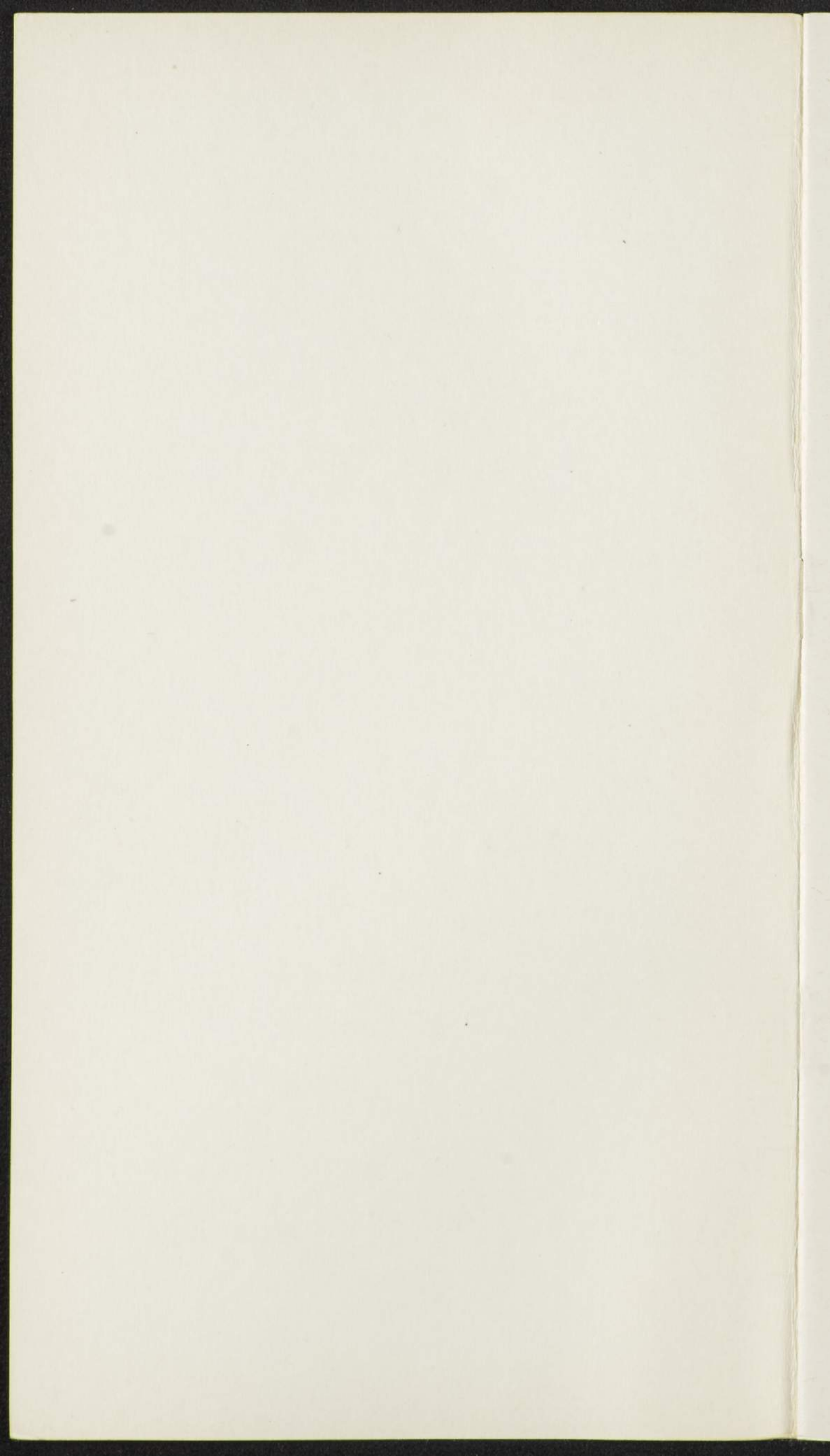

p r o g r a m

**JEZIORO
ŁABĘDZIE**

TEATR WIELKI W ŁODZI

PIOTR CZAJKOWSKI

JEZIORO ŁABĘDZIE

(Lebiedinoje oзеро)

Balet w czterech aktach

Libretto: W. Biegiczew, W. Gelcer

„... Co jest bliskie memu charakterowi muzycznemu? Miłość, miłość i miłość. Trzeba bronić swej miłości, walczyć o nią. Nawet jeśli miłość skazana jest na porażkę, człowiek obowiązany jest bić się o nią do ostatniego tchu.”

Piotr Czajkowski

ИМПЕРАТОРСКІЕ МОСКОВСКІЕ ТЕАТРЫ ВЪ БОЛЬШОМЪ ТЕАТРѢ

Въ Воскресенье. 20-го Февраля

ВЪ КОМЪЗУ ТАЦОВОЩИНЫ

Г.ЖИ КАРПАКОВОЙ 1-я,

ВЪ ПЕРВЫЙ РАЗЪ

ЛЕБЕДИНОЕ ОЗЕРО

Всѣмъ лицамъ отъ 4 лѣтъ и выше. Въ театръ. Число мѣстъ 1000. Въ театръ. Число мѣстъ 1000. Въ театръ. Число мѣстъ 1000.

АКТОРЫ

1-го дѣльца — Г. Шенниковъ 2-го дѣльца — Г. Шенниковъ 3-го дѣльца — Г. Шенниковъ 4-го дѣльца — Г. Шенниковъ
5-го дѣльца — Г. Шенниковъ 6-го дѣльца — Г. Шенниковъ 7-го дѣльца — Г. Шенниковъ 8-го дѣльца — Г. Шенниковъ

Съездъ артистовъ театра Г. Шенниковъ

Будетъ таковыи

1-го дѣльца — Г. Шенниковъ 2-го дѣльца — Г. Шенниковъ 3-го дѣльца — Г. Шенниковъ 4-го дѣльца — Г. Шенниковъ
5-го дѣльца — Г. Шенниковъ 6-го дѣльца — Г. Шенниковъ 7-го дѣльца — Г. Шенниковъ 8-го дѣльца — Г. Шенниковъ
9-го дѣльца — Г. Шенниковъ 10-го дѣльца — Г. Шенниковъ 11-го дѣльца — Г. Шенниковъ 12-го дѣльца — Г. Шенниковъ
13-го дѣльца — Г. Шенниковъ 14-го дѣльца — Г. Шенниковъ 15-го дѣльца — Г. Шенниковъ 16-го дѣльца — Г. Шенниковъ

1-го дѣльца — Г. Шенниковъ 2-го дѣльца — Г. Шенниковъ 3-го дѣльца — Г. Шенниковъ 4-го дѣльца — Г. Шенниковъ
5-го дѣльца — Г. Шенниковъ 6-го дѣльца — Г. Шенниковъ 7-го дѣльца — Г. Шенниковъ 8-го дѣльца — Г. Шенниковъ

АКТОРЫ

1-го дѣльца — Г. Шенниковъ 2-го дѣльца — Г. Шенниковъ 3-го дѣльца — Г. Шенниковъ 4-го дѣльца — Г. Шенниковъ
5-го дѣльца — Г. Шенниковъ 6-го дѣльца — Г. Шенниковъ 7-го дѣльца — Г. Шенниковъ 8-го дѣльца — Г. Шенниковъ
9-го дѣльца — Г. Шенниковъ 10-го дѣльца — Г. Шенниковъ 11-го дѣльца — Г. Шенниковъ 12-го дѣльца — Г. Шенниковъ
13-го дѣльца — Г. Шенниковъ 14-го дѣльца — Г. Шенниковъ 15-го дѣльца — Г. Шенниковъ 16-го дѣльца — Г. Шенниковъ

НАЧАЛО ВЪ 7 ЧАСОВЪ

Всѣмъ лицамъ отъ 4 лѣтъ и выше. Въ театръ. Число мѣстъ 1000.

Afisz prapremierowy „Jeziora labedziego”, Teatr Wielki
w Moskwie, 1877

*Scena z II aktu prapremiery „Jeziora labędziego”, Moskwa
1877*

Nina Wyrubowa i Serge Lifar, Grand Opera w Paryżu

Pierina Leniami jako Odetta-Odylla, Petersburg 1895

*Galina Ulanowa w partii Odetty-Odylli, Teatr Wielki w Mos-
kwie*

Ivette Chauvire jako Odetta-Odylla, Grand Opera w Paryżu

KRONIKA ŻYCIA I TWÓRCZOŚCI PIOTRA CZAJKOWSKIEGO

- 1840 – 7 maja w Wotkińsku urodził się Piotr Iljicz Czajkowski
- 1850 – ojciec oddaje młodego Piotra do Instytutu Prawniczego. Po jego ukończeniu Czajkowski rozpoczyna pracę w Ministerstwie Sprawiedliwości. Przez ten cały czas kontynuuje naukę muzyki: uczy się gry na fortepianie, śpiewa w chórze i zaczyna komponować.
- 1854 – matka kompozytora umiera podczas epidemii cholery
- 1860–70 – Czajkowski opracowuje rosyjskie pieśni ludowe dla śpiewników wydawanych przez Mamontowa i Prokunina
- 1862 – porzuca pracę w Ministerstwie i poświęca się w zupełności muzyce. Studiuje u Zaremby harmonię, kontrapunkt i u Antoniego Rubinsteina orkiestrację.
- 1865 – komponuje *Kantatę* do tekstu Schillera, która stała się dyplomową pracą w Konserwatorium Petersburskim
- 1866 – obejmuje posadę profesora w Konserwatorium Moskiewskim. Rozpoczyna pracę nad swoją pierwszą symfonią programową pt. *Zimowe marzenia* oraz nad pierwszą próbą operową *Burza* wg dramatu Ostrowskiego.

- 1867 – powstaje pierwsza opera *Wojewoda*
- 1862 – powstaje poemat symfoniczny *Romeo i Julia*
- 1872 – Czajkowski zostaje stałym korespondentem muzycznym pisma „Rosyjskie Wiadomości” w Moskwie
- 1876 – powstaje balet *Jezioro labędzie* oraz poemat symfoniczny *Francesca da Rimini* wg Dantego. Następuje głęboka depresja psychiczna, kompozytor bliski jest popełnienia samobójstwa.
- 1877 – Czajkowski wyjeżdża do Szwajcarii. Tutaj powstaje *Eugeniusz Oniegin* i *IV Symfonia*.
- 1879 – powstaje opera *Dziewica Orleańska* wg Schillera. Prapremiera *Eugeniusza Oniegina*.
- 1883 – powstaje opera *Mazepa*
- 1887 – Czajkowski rozpoczyna pracę nad operą *Czarodziejka*
- 1887 – powstaje balet *Śpiąca królewna*
- 1890 – po tournée koncertowym po Europie Czajkowski powraca na stałe do Rosji i osiada w małym miasteczku niedaleko Moskwy – Klinie. W tym okresie powstaje symfonia *Manfred* wg Byrona, *V Symfonia* oraz opera *Dama pikowa*
- 1891 – powstaje jednoaktowa opera *Jolanta*
- 1892 – praca nad baletem *Dziadek do orzechów*
- 1893 – powstaje ostateczna wersja *VI Symfonii*. W listopadzie tego roku Czajkowski zaraził się cholera i umiera 6 listopada.

CYPRIAN KAMIL NORWID

Do słynnej tancerki rosyjskiej

Patrz! Patrz! Wybiegła, jak jaskółka, skoro
Nad śliskie woskiem teatru jezioro,
I trzyma stopę na powietrzu bladym,
Pewna, że niebios nie poplami śladem,
Schylając kibić, jakby miała zbierać
Rosę lub kwiatom łzy sercem ocierać.

Płynniej i słodziej tylko ciekłą fale,
Tylko różańców zlatują opale,
Grawitującej do Miłości – środka,
Co zwie się Chrystus i każdą z nich spotka!

A jednak Tobie!... która niżej jeszcze
Wejrzałaś w głębie, nie nucą dziś wieszczę –
Lecz ja, syn Polski, rzucam wieńcem z głowy
Pod twoje stopy ruskiej białogłowy
I łzę posyłam, co prawdziwie świeci,
Bo ani znasz jej, ani Cię tu doleci!...

... Znów nad morze księżę schodzi,
Dookoła wzrokiem wodzi,
Naraz patrzy – po głębinie
Łabędzica biała płynie.
„Czemu księżę mój najmiłszy
Niczym dzień pochmurny milczy?
Czemu takie smutne lica?” –
Zapytuje łabędzica.

Odpowiada na to księżę:

„W gorzkim żalu serce grzęzę –
Do każdego jeżdżą swaty,
A ja jeden nie żonaty”.
„Czyżbyś kogo miał na myśli?
O kim mówisz? Powiedz ściślej”.

„Jest księżniczka gdzieś za morzem
Co zaćmiewa światło boże,
W nocy jasność w krąg rozsnuwa,
Jej uroda wzrok przykuwa,
Pod warkoczem księżyc pała,
Lśni na czole gwiazda biała,
A wspanialsza jest od pawia,
Gdy dostojne kroki stawia,
A gdy wdzięczne słowo powie –
Szmer strumienia brzmi w jej mowie.
Zresztą – ludzie klamać mogą”.

Księżę rzekł i czeka z trwogą,
Ona waży coś w napięciu
I po chwili mówi księciu:
„Wiedz, choć taka jest księżniczka,
Żona – to nie rękawiczka:
W każdej chwili jej nie zmienisz.
Pomyśl zanim się ożenisz,
Dobrze rozważ moje słowa,
Żebyś później nie żałował”.

*Ale księżę się zaklina,
Że to jego chęć jedyna,
Że obmyślił wszystko ściśle
I jest gotów po namyśle
Cud-księżniczkę sercem całym
Kochać wiernie i z zapalem
I pójść za nią w świat daleki,
Choć za góry i za rzeki.*

*Łabędzica tylko wzdycha
I wzdychając mówi z cicha:
„Po co szukać masz po świecie?
Ta księżniczka – to ja przecie”.*

*I trzepocze już skrzydłami,
Przelatuje nad falami,
Z wysokości się opuszcza
I w nadbrzeżnych siada kuszczach.
Z piór łabędzich się obnaża
I w księżniczkę przeobraża:
Pod warkoczem księżyc pała,
Lśni na czole gwiazda biała,
A wspanialsza jest od pawia,
Gdy dostojne kroki stawia,
A gdy wdzięczne słowo powie –
Szmer strumienia brzmi w jej mowie.
Księżę ją do piersi tuli,
Obejmuje jak najczulej
I prowadzi przez podwoje
Do kochanej matki swojej.
Klęcząc kornie się odzywa:*

*„Matko, pani miłościwa,
Oto moja narzeczona,
Niech ci córką będzie ona,
Przyzwolenie daj nam swoje,
Pobłogosław nas oboje,*

*Aby dzieci twe w przyszłości
Żyły w zgodzie i miłości”.*

*Nad ich głową pochyloną
Matka staje więc z ikoną,
Z oczu leje łzy i rzecze :
„Niech was Bóg ma w swojej pieczy”.*

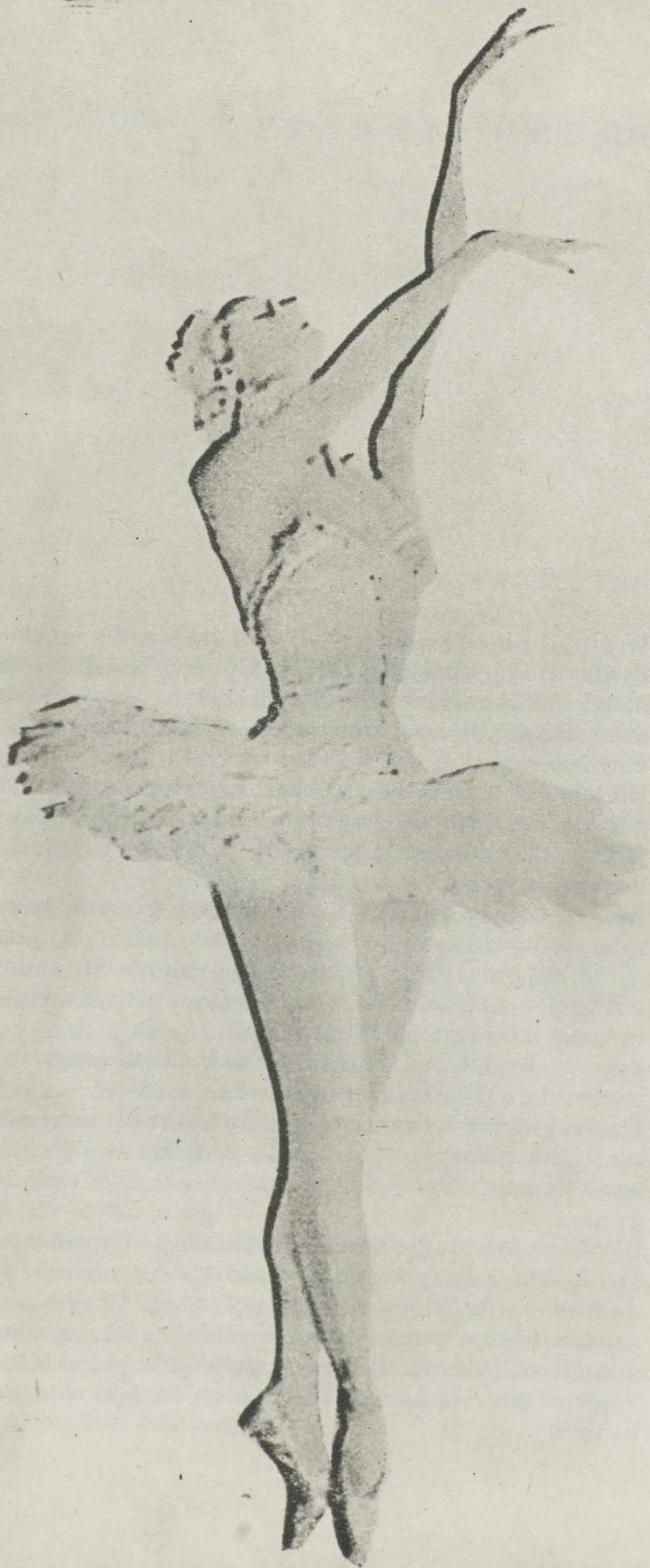
*Księżę zwlekać niezbyt lubił,
Więc księżniczkę wnet poślubił
I zaczęli wspólne życie
O potomstwie marząc skrycie”...*

Aleksander Puszkina

**„Bajka o carze Sałtanie, o jego synu, sławnym
i potężnym bohaterze księciu Gwidonie
Sałtanowiczu i o pięknej księżniczce Łabędzicy.”**

(fragment)

Przełożył: Jan Brzechwa

TREŚĆ LIBRETTA

AKT PIERWSZY

W parku przed pałacem odbywa się wesola zabawa. Zygryd, syn panującej księżnej, uroczyście obchodzi dzień pełnoletności. Wśród zebranych gości rej wodzi książęcy błazen, który zachęca młodzież do tańca i zabawy.

Nadchodzi oczekiwany przez wszystkich Zygryd, jak zawsze jest on sentymentalny i romantyczny. Goście wiwatują na jego cześć, a młodzi przyjaciele porywają go do wspólnej zabawy.

Ale oto wesoly gwar milknie – w towarzystwie dworskiej świty nadchodzi księżna. Po powitaniu gości oznajmia ona Zygrydowi, iż nazajutrz w pałacu odbędzie się wielki bal, na którym będzie musiał wybrać narzeczoną. Wręcza mu również złotą kuszę – urodzinowy prezent. Jednak słowa matki nie wywołują u Zygryda spodziewanej radości. Księżna żegna gości i wraz ze swymi dworkami odchodzi do pałacu. Wszyscy powracają do przerwanej zabawy i w parku znów rozbrzmiewa wesoly i radosny gwar.

W takt poloneza goście rozchodzą się po ogrodowych ścieżkach. Zygryd zostaje sam i zaczyna marzyć o dziewczynie, którą mógłby pokochać. W tym momencie błazen przerywa rozmyślenia i ukazuje stado białych łabędzi. Tkniętym dziwnym przeczuciem Zygryd porywa kuszę i biegnie ich śladem w stronę jeziora.

AKT DRUGI

Jest północ. Rudowłosy czarodziej Rotbart wyczarowuje obrazy swojej potęgi i wywołuje zaklęte przez siebie białe łabędzie. Przez jezioro przepływa sznur łabędzi. Wszedłszy na brzeg krążą one w powolnym korowodzie czekając na swoją królową.

Nadbiega Zygfryd i spłoszone ptaki ulatują. Książę chce strzelać w kierunku najpiękniejszego łabędzia, lecz w tej chwili ptak przybiera postać pięknej dziewczyny. To księżniczka Odetta. Wyjawia ona Zygfrydowi tajemnicę czaru, który ciąży nad nią i nad jej towarzyszkami: to czarodziej Rotbart zamienił je w łabędzie i tylko nocą mogą one przybierać ludzką postać. Jedynie ten, kto prawdziwie pokocha Odettę, może zdjąć to okrutne zaklęcie. Wzruszony tym opowiadaniem książę wyznaje swe uczucie i przysięga dozgonną miłość. Gotów jest również zabić czarnoksiężnika, lecz Odetta wyjaśnia mu, że z chwilą śmierci Rotbrata wszystkie dziewczęta pozostaną zaklęte w łabędzie.

Rozmowę ich podsłuchał czarownik, który postanowił uknuć podstępny plan zemsty.

Wstaje świt. Odetta żegna się z księciem i na rozkaz Rotbarta powraca z towarzyszkami nad jezioro. Zygfryd święcie wierzy, że jego prawdziwa i niezmienna miłość wyzwoli Odettę i jej towarzyszki spod władzy czarownika.

AKT TRZECI

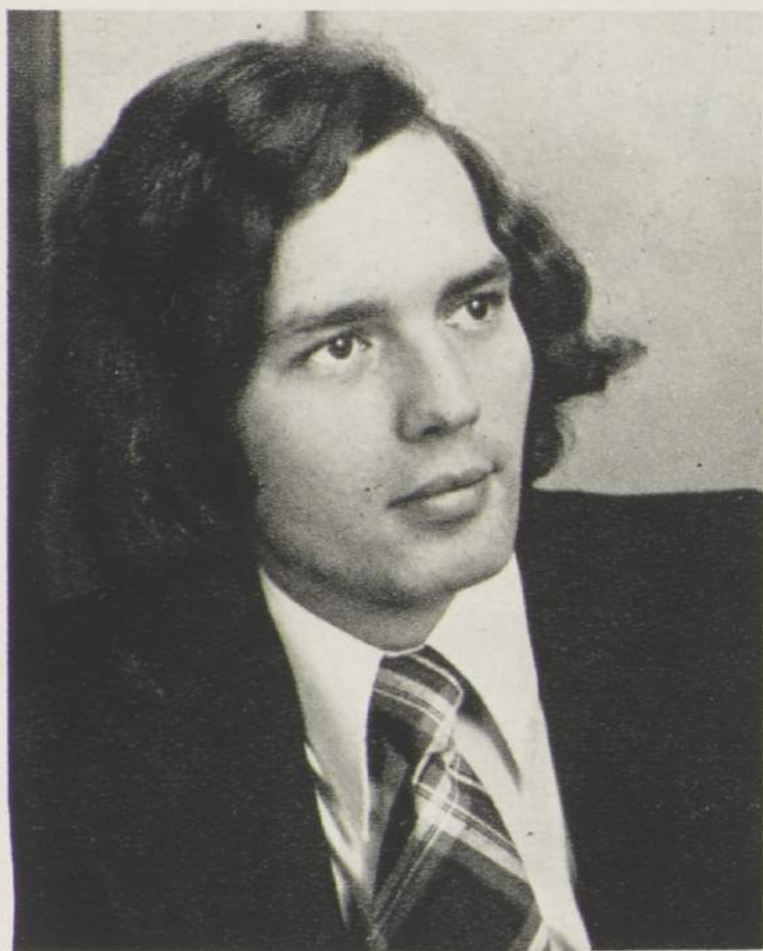
W pałacu książęcym odbywa się wielki bal. Przybywają zaproszeni goście a wraz z nimi księżniczki, spośród których Zygryd ma wybrać swoją narzeczoną. Przybywa księżna i w towarzystwie syna wita zebranych gości. Fanfary zapowiadają prezentację księżniczek, ale Zygryd pamiętając o przysiędze danej Odette, nie chce ofiarować korony żadnej z dam. Fanfary rozbrzmiewają powtórnie – zjawia się tajemniczy gość. To przybywa w przebraniu Rotbart prowadząc swą córkę Odyllę, do złudzenia przypominającą Odettę. To właśnie ona ma uwieść młodego księcia i doprowadzić do złamania przysięgi. Zygryd oczarowany postacią Odylli prosi ją do każdego niemal tańca, wreszcie wyznaje jej swą miłość, ofiarowuje książęcą koronę i przysięga dożywotnią wierność. Czarownik triumfuje. Ukazuje księciu białego łabędzia i dopiero teraz Zygryd uświadamia sobie, jak wielki popełnił błąd. Pełen rozpaczyny opuszcza salę balową i biegnie nad jezioro, by błagać Odettę o przebaczenie.

AKT CZWARTY

Dziewczęta zaklęte w łabędzie straciły nadzieję na uwolnienie się spod władzy Rotbarta. Na brzeg jeziora przybiega zrozpaczona Odetta i opowiada dziewczętom o zdradzie Zygryda. Lecz oto nad jezioro przybiega również książę i błaga Odettę o przebaczenie. Siła jego miłości jest tak wielka, że Odetta przebacza mu. Rotbart zdaje sobie sprawę, że jego czarodziejska moc zaczyna słabnąć. Postanawia sam rozprawić się z księciem. Zaklęciem przywołuje burzę i rozpoczyna walkę z Zygrydem. Książę jednak zwycięża. Rotbart ginie, a jednocześnie tracą moc wszystkie jego zaklęcia. Szczęśliwi Odetta i Zygryd w otoczeniu wyzwolonych dziewcząt cieszą się z odzyskanej wolności.

REALIZATORZY

TADEUSZ KOZŁOWSKI
Kierownictwo muzyczne

BARBARA KASPROWICZ
Choreografia (akt II i IV)

JANINA NIESOBKA
Choreografia (akt I i III)

HALINA KORYTOWSKA
Scenografia

TEATR WIELKI W ŁODZI

Sezon 1976/77

Premiera 23 kwietnia 1977

Dyrektor	Włodzimierz Pospiech
Kierownik artystyczny	Bogusław Madey
Z-ca dyrektora	Włodzimierz Michalski
Z-ca dyr. d/s techn.	Wiesław Kinderman
Kierownik baletu	Kazimierz Wrzosek
Kierownik chóru	Zbigniew Pawelec
Kierownik literacki	Stanisław Dyzbardis

Redakcja programu
Redakcja techniczna
Wydawca

Stanisław Dyzbardis
Leszek Sochaczewski
Teatr Wielki w Łodzi

Cena programu wraz z wkładką obsadową zł 15,-
Nakład I – 6.000 egz.

Ł.Z.Graf. Zakł. 2. Łódź, ul. PKWN 18. Zam. 543/11-1/77
W-6/712

